

بیماری پیرس در باغات انگور

PTMP/SK/R&D/A/ Pierce disease02 /01062022

مقدمه

بر پایه نظریه کارشناسان و پژوهش گران، قدمت کاشت مو در ایران به ۴ هزار سال می‌رسد، با این وجود همه بیماری‌های این گیاه در بعضی نقاط کشور بطور دقیق مطالعه و شناسایی نشده است. بیماری‌ها در انگور همان طور که در مورد سایر گیاهان نیز مصداق دارد، می‌تواند باعث کاهش شدید تولید گردد. همواره بیماری نتیجه اثر متقابل بین میزبان حساس و عامل بیماری‌زا در شرایط مساعد محیطی می‌باشد.

از طرفی بروز و شدت بیماری در هر منطقه موکری، به مجموعه عوامل بیماری‌زای خاص موجود در آن منطقه، حساسیت ارقام انگور و شرایط اقلیمی آن منطقه بستگی دارد. بنابراین ضروری است که باغداران در مراحل مختلف کاشت، داشت و برداشت درختان خود را تحت مراقبت‌های دقیق علمی و فنی قرار داده و آن‌ها را از گزند هر گونه آسیب وارده از طریق آفات و بیماری‌های گیاهی مصون نمایند.

ناقل‌های اصلی و همیشگی بیماری

در حالی که باکتری عامل بیماری (*Xylella fastidiosa*) از سلول‌های گیاه میزبان تغذیه می‌کند، به قطعات دهانی ناقل در هنگام تغذیه چسبیده و یا مقدار زیادی از آن به همراه مایع داخل آوندها به داخل بدن ناقل منتقل و زمانی که ناقل از گیاه جدیدی تغذیه می‌نماید وارد آوند چوبی گیاه می‌شود. بنابراین حشرات مکنده خانواده زنجرف‌ها که از آوند چوبی تغذیه می‌کنند، قابلیت انتقال این باکتری را دارند. باید به یاد داشته باشیم که آفات عمومی باغات انگور که نمی‌توانند از آوند چوبی تغذیه کنند قادر به انتقال این بیماری نیستند.

زنجرف‌ها این توانایی را دارند که بلافاصله بعد از تغذیه از گیاه آلوده به این باکتری بیماری را انتقال دهند. در هر انتقال به یکصد باکتری در هر ناقل نیاز هست تا این بیماری توسط ناقل منتقل شود.

کنترل بیماری

توصیه‌های کاربردی جهت پیشگیری

۱- بی‌شک قبل از هر تصمیم باید مطمئن باشیم که علائم بیماری را کاملاً می‌شناسیم یا می‌توانیم آن را تشخیص دهیم. برخی از بیماری‌های قارچی و یا کمبود عناصر غذایی، ممکن است علائم مشابهی ایجاد کنند. با مشاهده این علائم با نزدیکترین مرکز خدمات کشاورزی و یا کارشناسان کشاورزی ماهر مشاوره کنید.

بیماری پیرس در باغات انگور

PTMP/SK/R&D/A/ Pierce disease02 /01062022

بنابراین موارد بهداشتی زیر باید رعایت شود تا موجب آلودگی بیشتر نشده یا از روند سریع بیماری جلوگیری به عمل آید.

۲- اگر حشره ناقل در منطقه آلوده منشر شود ریشه کن کردن بیماری یا ناقل، کاری بسیار دشوار است بنابراین تنها می‌توان جمعیت حشره ناقل (کلیه حشرات مکنده‌ای که از آوند چوبی تغذیه می‌کنند) را کاهش داد و با این کار از گسترش سریع ناقل به مناطق جدید و عاری از آن جلوگیری نمود. لذا کنترل زنجیرک‌هایی که به انگور خسارت می‌زنند و یا سایر حشرات مکنده باید طبق برنامه تعیین شده توسط باغداران و با مدیریت مراکز جهاد کشاورزی انجام گیرد.

شکل ۱- علائم بیماری پیرس در درختان انگور

۳- با توجه به اینکه تعداد کمی از ناقلین لازم است تا بیماری منتقل شود، اگر لازم است تا گیاهان جایگزین در مناطق آلوده کشت شود سعی کنیم تا از ارقام متحمل استفاده نماییم.

۴- با توجه به دامنه میزبانی وسیع، ناقلین متعدد، طبیعت بیماری و انتقال مداوم مواد گیاهی از جایی به جای دیگر، اقدامات پیشگیرانه اعمال نماییم تا مانع از انتشار بیماری از منابع آلوده به سایر مناطق شود.

۵- کنترل و یا درمان شیمیایی برای این بیماری وجود ندارد، همه اقدامات پیشگیرانه بوده لذا استفاده از ارقام سالم و متحمل نسبت به بیماری از اولویت‌های کاری در هنگام احداث باغات جدید است.

بیماری پیرس در باغات انگور

PTMP/SK/R&D/A/ Pierce disease02 /01062022

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

۶- اندام‌های آلوده موجود در تاکستان یک منبع بیماری برای حشرات ناقل از جمله زنجبرک‌های سبز و بال شیشه‌ای می‌باشد. لذا بهتر است اندام‌های آلوده حذف و سوزانده شود.

۷- تاکستان جدید در حاشیه مناطق آلوده احداث نشود. بعضی از پرورش دهندگان کشورهای آلوده یک میزبان ارجح‌تری در بین ردیف‌های انگور کشت می‌کنند تا ناقل ترجیحا روی آن محصول فعالیت کند. در این صورت آن‌ها بر این باورند که ناقل مدتی دیرتر آلودگی را به بوته‌های انگور منتقل می‌کند و این خود به منزله ایجاد فاصله در بین بوته‌های انگور و ناقل می‌باشد.

۸- مدیریت صحیح باغ از قبیل تغذیه مناسب و دور منظم آبیاری در افزایش مقاومت گیاه به بیماری نقش مهمی دارد. این عملیات باید بطور منظم و در زمان مناسب انجام پذیرد تا شدت بیماری را کاهش دهد.

عملیات کشاورزی بسیار موثر در کنترل بیماری

- بررسی، ردیابی و تشخیص بیماری در اواخر خرداد تا اواخر تابستان

- انتخاب رقم انگور

- حذف و سوزاندن شاخه‌های آلوده در درختانی با ۲ تا ۴ سال سن، جهت افزایش سن اقتصادی و تولید محصول

- خودداری از هرس سنگین در تابستان

- مبارزه با علف‌های هرز در داخل و اطراف باغ

- جلوگیری از کشت درختانی که به منظور تولید چوب در اطراف باغ انگور غرس می‌شوند.

- خودداری از سمپاشی بیش از حد و اضافی به بهانه مبارزه با زنجبرک‌ها، چون این کار در کاهش جمعیت آن‌ها خیلی موثر نیست و دشمنان طبیعی دیگر را نیز از بین می‌برد.

نتیجه‌گیری کلی و تهدیدهای ناشی از بیماری

۱- عامل این بیماری بطور نامنظم در بافت گیاهان میزبان منتشر و گاهی شناسایی آن بسیار مشکل است، شاید به دلیل دوره نهفتگی بیماری باشد.

بیماری پیرس در باغات انگور

PTMP/SK/R&D/A/ Pierce disease02 /01062022

تعاونی پترو تمدن مهمام پارس

۲- گاهی نمی‌توان به شیوه‌های تشخیص بیماری اطمینان کامل داشت یعنی گاهی بیماری مثبت اما نتیجه منفی است و یا بالعکس. این نتیجه در شیوه‌های تشخیصی مختلف مانند کشت عامل در محیط کشت، تست PCR یا الیزا، نیز متفاوت است.

۳- در مناطق عاری از بیماری، میزبان‌های بدون علائم بیماری، عاملی برای انتشار این بیماری هستند.

۴- بسیاری از انواع زنجرفک‌ها و حشرات مکنده دیگر که از آوندهای چوبی تغذیه می‌کنند ناقل بیماری هستند.

۵- هر چند که زمستان‌گذرانی ناقل این بیماری در برخی مناطق به صورت حشره کامل است، اما زمانی که حشره شروع به فعالیت کند قادر به انتشار بیماری است.

۶- ناقل ممکن است در طول زمستان در داخل چوب‌های آلوده بجا مانده در باغ یا در بین علف‌های هرز به صورت حشره کامل زمستان‌گذرانی نماید، در این مدت علائمی از بیماری مشاهده نشود.

اما زمانی که دمای هوا مساعد شد (اوایل بهار) از پناه‌گاه خارج و شروع به فعالیت نموده و سپس علائم بیماری نمایان می‌شود.

۷- نبودن این بیماری در مناطق غیر آلوده احتمالاً بخاطر فعال نبودن ناقل در طول زمستان است که به صورت حشره کامل بوده، این حالت از حشره می‌تواند بیماری را در بهار یا تابستان آینده منتشر نماید. تغییرات آب و هوایی و تغییر جمعیت ناقلین در منطقه می‌تواند بسیار خطرناک باشد.

۸- نباید فراموش کرد که از بین بردن منابع آلوده اولیه بسیار مهم است، در هوای سرد ممکن است که بطور موقت علائم بیماری ناپدید شود.

منبع

حاجی‌وند، شکراله؛ داودی، عباس. (۱۳۹۵). مدیریت بیماری پیرس در باغات انگور. قزوین: مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

